

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Hare Excellentie mevrouw D. Yeşilgöz-Zegerius
Postbus 20301
2500 EJ DEN HAAG

Inlichtingen bij
Secretaris
Vertrouwelijkheid
intern
Ons kenmerk
V007-2024

Datum 27 maart 2024
Onderwerp PTSS en psychosociale ondersteuning

Hooggeachte mevrouw Yeşilgöz-Zegerius,

In de afgelopen periode heeft het onderwerp psychosociale ondersteuning van het personeel van de veiligheidsregio's, en daarbij specifiek PTSS (Posttraumatische stressstoornis), veel aandacht gehad. Naar aanleiding van de uitzending van Zembla over PTSS bij brandweermensen op 11 februari 2024 heeft u verzocht om met het Veiligheidsberaad in gesprek te gaan over dit onderwerp. Op 18 maart 2024 heeft, in uw afwezigheid, dit gesprek met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, de heer van der Burg, plaatsgevonden. Middels deze brief deel ik wat ik ook met de heer Van den Burg heb gedeeld ten aanzien van de wijze waarop de zorg voor het mentale welzijn van het personeel van veiligheidsregio's wordt vormgegeven en welke acties er worden ondernomen om dit verder te verbeteren.

Brandweermensen – beroepskrachten en vrijwilligers – zetten zich vierentwintig uur per dag, zeven dagen in de week met hart en ziel in voor de samenleving. De veiligheidsregio's zijn zich zeer bewust van de risico's die het (brandweer)personeel van veiligheidsregio's lopen bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. Het is van groot belang voor de veiligheidsregio's om een goede werkgever te zijn, juist ook gezien de risico- en impactvolle aard van het werk. Hier hebben de veiligheidsregio's zorg en aandacht voor, op drie sporen:

1. Preventie

Al bij de werving en selectie van nieuw personeel is aandacht voor de mentale gesteldheid. Bij kandidaten wordt een verplichte vragenlijst afgenomen, waarin ook vragen zijn opgenomen over de mentale belastbaarheid. Vervolgens is in de opleidingen en trainingen van brandweerpersoneel een component mentale weerbaarheid opgenomen. Er zijn verschillende veiligheidsregio's met vitaliteitsprogramma's waarbij collega's bewust worden gemaakt van mentale weerbaarheid. Daarnaast worden er regelmatig partner- of verwantenavonden georganiseerd, waarbij ook de naasten van de brandweercolllega's worden voorgelicht over de omgang met ingrijpende gebeurtenissen en het herkennen van stresssignalen.

2. Opvang en nazorg

Wanneer brandweermensen te maken krijgen met schokkende gebeurtenissen, is er vanuit de veiligheidsregio's opvang en nazorg geregeld. Dit is een verplichting voor de werkgevers conform de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) én onderdeel van 'goed werkgeverschap'.

Voor de inrichting van het opvang- en nazorgproces hanteren de veiligheidsregio's de 'Richtlijn Psychosociale Ondersteuning Geüniformeerden'. Deze richtlijn is opgesteld in samenwerking met de verschillende hulpdiensten en wordt momenteel herzien tot de 'Richtlijn Hoog Risico Beroepen'. De herziening draagt eraan bij dat in de organisatie van opvang en nazorg van de verschillende hulpdiensten nog meer eenheid komt. De Richtlijn Psychosociale ondersteuning is voor de veiligheidsregio's vertaald naar de Handreiking Opvang en Nazorg en de toolbox Psychosociale Ondersteuning. Deze toolbox geeft richtlijnen en handvatten voor de veiligheidsregio's gericht op het goed opvangen en voorkomen van klachten en uitval. Daarbij is tevens aandacht voor klachten die zich later openbaren, of klachten die ontstaan als gevolg van een stapeling van stress en/ of langdurige belasting. De toolbox is bedoeld voor alle medewerkers van de veiligheidsregio's, ongeacht of ze repressieve taken hebben of niet.

Voor het bieden van hulp bij natuurlijk herstel na een schokkende gebeurtenis, kan georganiseerde collegiale ondersteuning nodig of gewenst zijn. Dit aanbod wordt gedaan door getrainde collega's van het Team Collegiale Opvang (TCO). De medewerker zelf, een leidinggevende of de meldkamer kan hierom verzoeken. Collegiale opvang vindt in een vertrouwelijke sfeer plaats, zonder oordeel of commentaar. De collegiale ondersteuning heeft een steunende, signalerende en adviserende functie. Bovendien volgt het TCO de medewerkers na ingrijpende gebeurtenissen actief. Als de gesprekken niet tot het gewenste effect leiden, wordt een advies voor verwijzing naar professionele hulpverlening gegeven. Een gezonde werkcultuur en collegiale ondersteuning dragen aantoonbaar bij aan het voorkomen van mentale klachten.

3. Steun en begeleiding bij uitval

Soms is een schokkende gebeurtenis zo ingrijpend, dat er ondanks de ondernomen acties verwerkingsproblemen ontstaan die het dagelijks functioneren en het welbevinden (ernstig) verstoren. De benodigde professionele psychische hulpverlening kan op verschillende manieren georganiseerd worden en is veelal afhankelijk van de hulpvraag van de individuele collega. Zo zijn er enkele veiligheidsregio's aangesloten bij het Steunpunt Brandweer, maar er zijn ook veiligheidsregio's die werken met een vaste psycholoog al dan niet in dienst van de veiligheidsregio zelf. Andere partijen die vaak worden ingeschakeld door de veiligheidsregio's zijn bijvoorbeeld bedrijfsmaatschappelijk werk en ARQ Instituut van Psychotrauma of Trauma Company.

Mocht het desondanks voorkomen dat een medewerker geheel of gedeeltelijk uitvalt door PTSS, dan willen de veiligheidsregio's er zoveel mogelijk aan doen om op de juiste wijze steun te bieden en het juridisch goed af te handelen. In individuele gevallen kan een veiligheidsregio PTSS bij beroepskrachten al aanmerken als beroepsziekte. Dat gebeurt in de praktijk ook.

Juridische afhandeling

Mocht een medewerker (tijdelijk) arbeidsongeschikt raken dan kunnen er waar nodig maatwerkafspraken gemaakt worden. Het feit dat PTSS niet als landelijke beroepsziekte is erkend bij de brandweer, betekent namelijk niet dat individuele veiligheidsregio's in individuele gevallen deze ziekte niet als beroepsziekte kunnen aanmerken. Als sprake is van een beroepsziekte, waarbij arbeidsongeschiktheid wordt gekwalificeerd als in en door de dienst, dan volgen de aanspraken uit de rechtspositie, zoals volledige doorbetaling van het salaris, aanvulling op de WGA/IVA-uitkering en de vergoeding van geneeskundige kosten voor behandeling en verzorging.

Doorontwikkeling naar een landelijke regeling PTSS

Om de hierboven beschreven juridische afhandeling meer te stroomlijnen, te uniformeren en te professionaliseren, werkt de RCDV (Raad Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio) sinds enkele maanden aan een landelijke modelregeling. Op deze manier zijn de stappen die gezet worden voor ondersteuning van en hulpverlening aan personeel met PTSS landelijk gelijk. Wat nog nader bekeken moet worden, is hoe moet worden omgegaan met het overgrote deel van het brandweerpersoneel dat vrijwilliger is. Deze vrijwillige brandweermensen hebben namelijk vaak een andere hoofdwerkgever dan beroepskrachten in dienst bij de veiligheidsregio. Het uitgangspunt van de RCDV is dat een dergelijke regeling moet gelden voor zowel beroepskrachten als vrijwilligers.

De regeling wordt de komende maanden verder uitgewerkt. Hierbij wordt samengewerkt met andere hulpdiensten, zoals de Nationale Politie. Uiteraard is hier ook oog voor de onderlinge verschillen tussen de organisaties, zoals het feit dat de Nationale Politie een landelijke organisatie is, terwijl de veiligheidsregio's 25 afzonderlijke werkgevers zijn en het feit dat de veiligheidsregio's uniek zijn vanwege het grote aantal vrijwilligers. Het Veiligheidsberaad ondersteunt de RCDV in het voornemen om te komen tot een landelijke regeling. Het is een gegeven dat de ontwikkelingen op het gebied van het verbeteren van de psychosociale zorg aan (brandweer)personeel structurele kosten met zich meebrengt voor de veiligheidsregio's. Het Veiligheidsberaad gaat op termijn graag met u in gesprek over het realiseren van deze middelen.

Ik hoop u middels deze toelichting te hebben voorzien van een gedegen beeld van hoe de zorg voor het mentale welzijn van het personeel van veiligheidsregio's wordt vormgegeven en welke acties er worden ondernomen om de zorg verder te verbeteren. Ik vertrouw erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben, mede ook ten behoeve van het Commissiedebat Nationale veiligheid, brandweer en crisisbeheersing op dinsdag 9 april aanstaande.

Met vriendelijke groet,

A.W. (Wouter) Kolff
Voorzitter Veiligheidsberaad